

Jaap de Zeeuw kiest vooral vanwege het gemak voor RTK-gps

'Schoffelen geeft uienwortels lucht'

Het schoffelen in uien wint aan populariteit. Het brengt lucht in de grond. Akkerbouwers Jaap en Hans de Zeeuw in Emmeloord begonnen vijf jaar geleden met schoffelen. Ze kochten meteen een eigen schoffelbalk. „We zien dat het perceel er van opknapt. Dan weten we genoeg”, zegt Jaap de Zeeuw.

De phytophthoradruk staat weer op internet. De laatste dag van mei was een matig tot hoog kritieke periode in de Noordoostpolder. Sporen zijn waarschijnlijk ook voldoende aanwezig, getuige de opslagplanten in verschillende suikerbietenpercelen. Jaap de Zeeuw vult de eerste avond van juni op het bedrijf in Emmeloord de zelfrijdende Agrifac-veldspuit met Valbon en minerale olie om de poot-aardappelen te spuiten. Het is een windstille avond. Goed spuitweer.

Dezelfde dag nog heeft Hans de Zeeuw, broer van Jaap, acht vrachten uien verkocht. „Tenminste, dat geloof ik.” De broers hadden nog 500 ton vrij in de schuur. Die uien liggen op het bedrijf in Nagele, waar Hans woont. Hij regelt de verkoop. „We krijgen 25 cent. Jammer, de piek is alweer voorbij”, zegt De Zeeuw. Maar hij zegt het lachend, met 25 cent kan hij best leven. De broers zijn lange

Als de uien 8 tot 10 centimeter groot zijn, staan ze vast genoeg om ze te schoffelen.

bewaarders bij vrijwel alle producten. Een week eerder nog leverden ze een partij poot-aardappelen af en ze hebben ook al eens in augustus consumptieaardappelen van de oude oogst afgeleverd. Bij uien en peen verkopen ze ook af land, maar het meeste gaat in de eigen opslag. Gedurende het gehele afzetseizoen doen ze geregeld zaken. Daardoor hebben ze als het ware een eigen pool.

Niet alles schoffelen

Vorig jaar rond deze tijd was De Zeeuw druk met uien schoffelen. Dit jaar is het gewas duidelijk later in ontwikkeling. De schoffelbalk staat klaar, maar is dit jaar nog niet in het land geweest. „De ontwikkeling van het gewas loopt achter. De uien zijn nog klein. De grootste zijn nu 10 tot 12 centimeter, groot genoeg om te schoffelen, maar de laatst gezaaide uien zijn pas 4 tot 5 centimeter groot. We wachten nog even met schoffelen. Over anderhalve week, zo aan het eind van de tweede week juni, zullen we beginnen”, verwacht hij.

De schoffelbalk staat vast afgesteld op de uien, die op een bed van 2,25 meter staan. In

dezelfde werkgang trekt De Zeeuw met twee vrij zware woelpoten meteen de sporen van de trekker los. Van het totale areaal van 75 hectare wordt een deel geschoffeld. „Alleen waar de grond dichtslaat.” Dit jaar verwacht de akkerbouwer een derde van het areaal te schoffelen, vorig jaar was het iets meer. „Maar als we de komende tijd nog eens een dikke bui krijgen, dan wordt het dit jaar ook meer.”

Lucht in de bodem

De broers schoffelen de uien om lucht in de bodem te brengen. Daarom gaan de schoffels vrij diep door de grond. „Zeker 2 tot 3 centimeter”, zegt De Zeeuw. Aan weerskanten van de rij uien blijft een strook van 3 tot 4 centimeter onbewerkt. „Je uien moeten vrij stevig staan als je wilt schoffelen. Niet omdat je de wortels raakt, maar omdat bij het opbreken van de grond te kleine plantjes kunnen omvallen. Die staan nog niet vast genoeg. Valt zo'n plantje om, dan ben je de ui kwijt. We wachten tot de uien minimaal 8 tot 10 centimeter groot zijn.” De nevenwerking op onkruid is mooi meegenomen, maar op de geschoffelde en op de niet-geschoffelde percelen wordt dezelfde onkruidbestrijding toegepast. Ook de bodemherbiciden als Stomp en Pyramin, zegt De Zeeuw. „Ze werken in elk geval in de weken voor het schoffelen, maar na het schoffelen is de werking niet volledig over.”

De schoffelbalk dateert uit 2006. Dat was het jaar met het droge voorjaar. Na het zaaien hebben de gebroeders De Zeeuw toen veel berekend om te zorgen dat de uien ►

Geld van HPA

Het platform vindt dat het Hoofdproductschap Akkerbouw best meer geld voor het digitaliseren van kennis beschikbaar mag stellen. Jaap de Zeeuw: „De economie in Nederland is erbij gebaat dat de teelt in Nederland in de benen blijft. De uiensector is groot, we hebben veel verwerkers. Maar als telers hebben we niet voldoende kennis om alle problemen op te lossen. Fusarium, om maar wat te noemen, hebben we niet onder de knie.”

In het platform zitten behalve De Zeeuw nog drie telers uit Groningen, Flevoland en Zeeland. Ook de verwerkers zijn vertegenwoordigd. Andere deskundigen in het platform zijn onder meer teeltadviseurs, voorlichters en taxateurs. Het platform draait op enthousiasme; er staat geen vergoeding tegenover.

Bedrijfsgegevens

Jaap en Hans de Zeeuw hebben een akkerbouwbedrijf met vestigingen in Emmeloord en Nagele. Ze bewerken 425 hectare, waarvan ze 260 in eigendom hebben. De rest huren ze bij. De broers telen dit jaar 150 hectare pootaardappelen, 30 hectare consumptieaardappelen, 75 hectare zaaiuien, 50 hectare winterpeen, 45 hectare suikerbieten en de rest is graan. De meeste producten gaan in de eigen opslag. Het pootgoed wordt afgezet via Agrico. Verder houden de akkerbouwers de producten vrij. Het bedrijf heeft drie vaste medewerkers.

Jaap de Zeeuw zit in het Uienplatform: „Ik mag graag eens buiten de boerderij kijken.”

opkwamen. „Op verschillende percelen zagen we daardoor korstvorming. We kregen het advies om te schoffelen. We hebben meteen een goede schoffelbalk aangeschaft. We zijn gaan rijden en het beviel uitstekend.“ Er zijn steeds meer uientelers die er voor kiezen om te schoffelen, ziet De Zeeuw.

Een test naar het effect heeft hij nooit uitgevoerd. „Je kunt het wel eerst proberen door de ene helft van een perceel te schoffelen en de andere helft te laten liggen. Maar dan moet je ook gaan meten. Dat is niets voor ons. De plant heeft lucht nodig om te groeien. Als we dan zien dat het perceel opknapt door het schoffelen, dan weten we genoeg.“ Lang wikken en wegen is aan De Zeeuw niet besteed.

Goede waterafvoer

Een bijkomend voordeel van het loshalen van de grond is dat het water beter kan weglopen. Dat bleek vorig jaar. Op 7 en 8 juli viel meer dan 100 millimeter water in dat deel van de Noordoostpolder waar De Zeeuw de meeste grond heeft. „Zelfs onder die extreme omstandigheden is toen op onze uienpercelen geen water blijven staan. Je mag ervan uitgaan dat op een perceel waar je de grond mooi los hebt gemaakt met de schoffel en de woelpoten een bui van 30, 40 millimeter geen probleem is. Ook daarvoor doe je het.“ Het perceel met de laatst gezaaide uien moet in elk geval worden geschoffeld, weet De Zeeuw al. Het is lichte grond. Het perceel is

De ganzenvoeten van de schoffelbalk blijven aan weerskanten 3 tot 4 centimeter uit de buurt van de uien.

in het voorjaar laat geploegd omdat het pas laat droog genoeg was. Na het ploegen werd het droog. „Toen konden we niet zaaien omdat er te veel harde kluiten waren. We hebben het perceel beregend om de kluiten zacht te maken. Het zaaien ging vervolgens perfect. Maar daarna viel weer veel regen, waardoor de grond dicht sloeg. Dat moeten we dus schoffelen om genoeg lucht in de bodem te krijgen.“

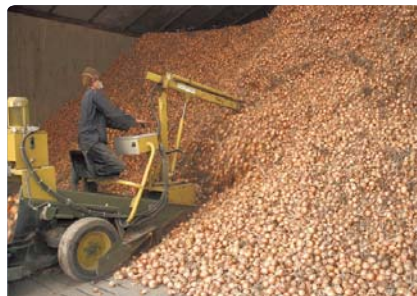
RTK-gps

Het schoffelen van de uien is een van de werkzaamheden waarbij het rijden op RTK-gps erg prettig is, zegt De Zeeuw. Maar ook bij andere werkzaamheden willen ze het systeem vooral niet missen. „Het geeft rust. Met gps zit je niet de hele dag te turen of je recht rijdt. Ook ligt de scheiding van de gewassen niet zo scheef op de kavel. We willen graag dat alles een beetje recht ligt. De percelen hebben we nu zo ingericht dat we altijd net-

jes uitkomen. En bij de tocht is de teeltvrije zone exact uitgemeten.“

Op beide bedrijven, in Emmeloord en in Nagele, staan masten voor de radiogestuurde systemen. Elders in de Noordoostpolder staat nog een mast en daarmee is het hele gebied gedekt. Sinds dit voorjaar maken de gebroeders De Zeeuw echter geen gebruik meer van de masten. „Het signaal wilde nog wel eens gestoord zijn. Bovendien hebben we de grond verspreid door de polder. Daardoor moet je steeds van het ene signaal op het andere overstappen. Dat betekent dat je telkens de frequentie moet wisselen.“

Het bedrijf heeft geïnvesteerd in een systeem waarbij het wisselen niet meer nodig is. Het systeem werkt via het netwerk van de mobiele telefonie. Er zijn drie computers aangeschaft en vijf trekkers zijn zo uitgerust voor RTK-gps. Een investering van 65.000 euro. Daar komen de abonnementskosten voor de drie computers nog bij, zo'n 2.000 euro per jaar. ■

Op het bedrijf in Nagele wordt op 3 juni een partijtje uien oogst 2009 afgeleverd.

Uienplatform: kennis digitaliseren

Jaap de Zeeuw is een van de telers in het Uienplatform. Dat richt zich op de knelpunten die zich voordoen van teelt tot verwerking. „We volgen de teelt en verwerking gedurende het seizoen, signaleren wat er gaande is en proberen oplossingen te vinden.“ Onlangs heeft het platform ondermeer bij Jaap Haanstra van LTO vakgroep Akkerbouw aan de bel getrokken over de stikstofnorm in zaaiuien. Die norm lag op 125 kg stikstof per hectare.

„Als compromis is er 145 kg per hectare uitgerold. Nu heb ik begrepen dat er in de Tweede Kamer weer vragen zijn gesteld over die norm. We moeten maar afwachten tot ze eruit zijn.“

Een van de belangrijkste zaken vindt het platform de vraag hoe de kennis over uienteelt, -opslag en -verwerking beter toegankelijk kan worden gemaakt. „Er is enorm veel onderzoek gedaan naar onderwerpen als teeltzaken, bodemgebonden ziektes, bewaring. Een deel daarvan staat op Kennisakker, maar veel is niet digitaal beschikbaar voor de telers en verwerkers.“ Het platform zoekt een manier om die informatie te digitaliseren. „We willen dat al die kennis voor de sector toegankelijk is. We moeten het digitaliseren.“ Eenheidens karwij, geeft De Zeeuw toe. „We hebben gebrek aan geld en menskracht. Misschien kan het als stageopdracht worden uitgevoerd.“